

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Kž-rz 4/2017-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ane Garačić, predsjednice vijeća te Perice Rosandića, Damira Kosa, dr. sc. Zdenka Konjića i Melite Božičević-Grbić, članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice - specijalistice Martine Setnik, zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženika J. M. zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 53/91., 39/92., 91/92., 31/93. - pročišćeni tekst, 35/93. - ispravak, 108/95., 16/96. - pročišćeni tekst i 28/96.; dalje: OKZ RH), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika J. M. podnesenima protiv presude Županijskog suda u Zagrebu od 6. ožujka 2017. broj K-rz-7/2015., u sjednici vijeća održanoj 21. prosinca 2020., u nazočnosti u javnom dijelu optuženika i njegove braniteljice A. B., odvjetnice iz Z.,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se kao neosnovane žalbe državnog odvjetnika i optuženika J. M. te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijskog suda u Zagrebu, optuženi J. M. proglašen je krivim zbog počinjenja kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavka 1. OKZ RH te je na temelju te zakonske odredbe i uz primjenu članka 38. stavka 2. i članka 39. stavka 1. točke 1. OKZ RH osuđen na kaznu zatvora od tri godine.

Na temelju članka 148. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13. i 152/14.; dalje: ZKP/08-14), odlučeno je da je optuženik J. M. dužan naknaditi troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točaka 1. do 7. ZKP/08-14 u ukupnom iznosu 10.810,17 kuna te paušalni iznos sudu 1.000,00 kuna.

Protiv te je presude žalbu podnio državni odvjetnik zbog odluke o kazni (članak 471. stavak 1. ZKP/08-14), s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske pobijanu presudu preinači na način da optuženiku J. M. izrekne kaznu zatvora u duljem trajanju.

Protiv presude se žali i optuženik J. M. po braniteljici A. B., odvjetnici iz Z., zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11., stavka 2. i stavka 3. ZKP/08-14, povrede kaznenog zakona iz „članka 469. stavka 1.“ ZKP/08-14 te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom „da nadležni drugostupanjski sud usvoji ovu žalbu u pravcu žalbenih razloga i preinači pobijanu presudu u pravcu da donese presudu kojom se optuženi J. M. oslobađa od optužbe, podredno da ukine pobijanu presudu i predmet vrati na ponovno suđenje.“. U žalbi je zatraženo i da se optuženika i njegovu braniteljicu izvijesti o sjednici, čemu je udovoljeno.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Sukladno članku 474. stavku 1. ZKP/08-14, spis je bio dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Sjednica vijeća je održana u prisutnosti optuženika J. M. i njegove braniteljice A. B., odvjetnice iz Z., dok na sjednicu nije pristupio uredno izvješteni zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske pa je sjednica održana u njegovoj odsutnosti, sukladno članku 475. stavku 4. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19.; dalje: ZKP/08-19).

Žalbe nisu osnovane.

U odnosi na žalbu optuženika J. M., osim zbog odluke o kazni

Pobijajući prvostupanjsku presudu zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11., stavka 2. i stavka 3. ZKP/08-14, optuženik u žalbi ističe da sud pri pripremanju rasprave, u tijeku rasprave te pri donošenju presude nije primijenio, tj. nepravilno je primijenio odredbe ZKP/08-14 i na raspravi je povrijedio pravo obrane, a to je utjecalo na presudu. Nadalje se tvrdi da se pobijana presuda ne može ispitati jer da je izreka presude nerazumljiva, proturječna razlozima presude, presuda nema razloga o bitnim odlučnim činjenicama, a dio danih razloga je potpuno nejasan i u znatnoj mjeri proturječan te o odlučnim činjenicama postoji znatna proturječnost između onoga što se navodi u razlozima presude o sadržaju isprava i zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava i zapisnika. Na ovakav način u žalbi se samo parafrazira zakonski tekst, dok se prilikom obrazlaganja konkretnih povreda, zapravo pobija pravilnost i potpunost činjeničnih utvrđenja, o čemu će više riječi biti u nastavku ove presude. Ovdje treba navesti da je prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, prvostupanjski sud u obrazloženju presude izložio zbog kojih je razloga sporne činjenice našao dokazanim, dajući pritom ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, zbog kojih razloga nije prihvatio pojedine dokazne prijedloge optuženika, kojim se razlozima rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja te pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i krivnja u odnosu na optuženika, kao i razlozima zbog kojih je primijenio određene odredbe kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo, ispitujući pravni kontinuitet te ocjenjujući koji je zakon za optuženika blaži. Takvo obrazloženje je jasno i bez proturječnosti, bilo međusobnih, bilo u odnosu na isprave i zapisnike koji se nalaze u spisu predmeta te ga u cijelosti prihvaća i ovaj sud.

Nije u pravu optuženik niti kada u žalbi tvrdi da se pobijana presuda temelji na nezakonitim dokazima jer da se u presudi iskazi svjedoka navode uz izostanak datuma danih iskaza i tijela pred kojim su dani, pri čemu su svjedoci I. S. i D. R. svoje iskaze (koji su korišteni u ovom postupku) dane u stadiju istrage započeli riječima: „Ostajem kod svih ranije danih iskaza...“, o kojim iskazima obrana nema saznanja. Premda je točno da su navedeni svjedoci svoje iskaze u stadiju istrage započeli na opisani način, iako su tada prvi puta iskazivali u ovom kaznenom postupku, iz zapisnika o njihovom ispitivanju od 14. i 16. svibnja 2014. (listovi 52.-54. i 58.-60. spisa predmeta) vidljivo je da su nakon toga iskazivali o konkretnim okolnostima vezanim za događaj za koji se tereti optuženik te da je prvostupanjski sud, pozivajući se u pobijanoj presudi na iskaze ovih svjedoka, navodio upravo okolnosti o kojima su iskazivali u ovom postupku, a ne okolnosti o kojima su iskazivali u nekom drugom postupku. Stoga ovaj navod u zapisnicima o ispitivanju svjedoka S. i R. nije utjecao na zakonitost njihovih iskaza, a niti je od utjecaja na zakonitost iskaza svjedoka R. činjenica da je on sa svjedokom V. Š. u prijateljskim odnosima. Ta okolnost može biti od utjecaja na vjerodostojnost svjedokovog iskaza, a ne i na njegovu zakonitost.

Niti čitanjem zapisnika Županijskog suda u Zagrebu o obavljenoj rekonstrukciji i očevidu od 27. listopada 2011. broj Kir-rz-40/11. prvostupanjski sud nije presudu temeljio na nezakonitom dokazu. Prije svega, prvostupanjski sud niti jednu, a kamo li odlučnu činjenicu, ne temelju na ovom zapisniku. Osim toga, radi se o zapisniku o očevidu provedenom u mjestu Č., s time da u zapisniku nije navedeno ni djelo ni počinitelj. No, u isto su se vrijeme provodile istražne radnje protiv NN počinitelja, zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. OKZ RH pa se ne može smatrati da se radi o dokazu iz drugog postupka jer se je iz tih istražnih radnji u kasnijem stadiju postupka saznalo i za okolnosti odlučne za pokretanje ovog postupka. Pritom na zakonitost provedene rekonstrukcije nije od utjecaja niti iskaz svjedoka Lj. K. iz kojeg proizlazi da je rekonstrukcija provedena ispred kuće koja nema podrum. Ova okolnost može utjecati na vjerodostojnost provedene rekonstrukcije, no, u konkretnoj situaciji nije ni od kakvog utjecaja na pobijanu presudu jer, kao što je već navedeno, na ovom zapisniku nije temeljena niti jedna činjenica utvrđena u ovom postupku.

Slijedom svega navedenog, nisu počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka na koje se upire u žalbi.

Optuženik u žalbi ističe i povredu kaznenog zakona, upirući na mogućnost da je radnju nepoznate starije ženske osobe koja se naglo okreće mogao tada shvatiti pa i pogrešno ocijeniti kao radnju koja predstavlja istodobni napad na njega ili drugo opasno ponašanje, što se u krajnjoj liniji može promatrati kroz institut nužne obrane, odnosno putativne nužne obrane. Osim toga, u žalbi se izražava i sumnja da se je u konkretnoj situaciji radilo o civilnoj osobi. No, na opisani način optuženik ističe tzv. posrednu povredu kaznenog zakona, smatrajući da je sud na ono činjenično stanje koje po optuženikovom stanovištu proizlazi iz provedenih dokaza (a ne na one činjenice koje je sud utvrdio), trebao primijeniti drugu pravnu normu.

Međutim, postojanje povreda kaznenog zakona iz članka 469. točaka 1. do 4. ZKP/08-14 ocjenjuje se u okvirima onog činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostupanjski sud, a koje je opisano u izreci presude, a ne prema onim činjenicama koje, prema optuženikovoju ocjeni, proizlaze iz provedenih dokaza pa nije počinjena povreda kaznenog zakona iz članka 469.

točke 4. ZKP/08. Dakle, ovi žalbeni navodi optuženika zapravo se svode na pobijanje pravilnosti utvrđenog činjeničnog stanja, o čemu će biti riječi u nastavku.

Pobijana presuda ispitana je i po službenoj dužnosti u smislu članka 476. ZKP/08-19 te je utvrđeno da u istoj nije počinjena ijedna bitna povreda odredaba kaznenog zakona, a niti je na štetu optuženika povrijeđen kazneni zakon, na što drugostupanjski sud, sukladno članku 476. stavku 1. točkama 1. i 2. ZKP/08-19, pazi po službenoj dužnosti.

Protivno daljnjim žalbenim tvrdnjama optuženika, prvostupanjski sud je pravilno analizirao i ocijenio sve provedene dokaze, odnosno prvenstveno iskaze ispitanih svjedoka te je, ocijenivši svaki od tih iskaza pojedinačno i u vezi s ostalim iskazima, pravilno utvrdio da je optuženik počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavka 1. OKZ RH na način kako mu je to i stavljeno na teret, pri čemu je osnovano odbio provođenje daljnjih dokaza utvrdivši da je činjenično stanje potpuno utvrđeno. Pritom je prvostupanjski sud pravilno prihvatio i činjenični opis djela kako je naveden u izreci pobijane presude jer je takav činjenični opis, protivno navodima u optuženikovoju žalbi, dovoljno jasan i određen, a osim toga, niti u jednom dijelu postupka niti sam optuženik, a niti svjedoci ispitani u tijeku postupka nisu dovodili u pitanje mjesto i vrijeme odvijanja spornog događaja pa niti činjenicu da je ubijena ženska osoba starije životne dobi koja je bila civil.

Naime, pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da je optuženik pucao u nepoznatu stariju žensku osobu, a navedeno proizlazi iz iskaza svjedoka D. R., N. B., V. Š. i S. K., pri čemu za pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja nije od utjecaja činjenica da je svjedok N. B. iskazao da je optuženik pucao „prema toj ženi“, što, protivno navodima u žalbi, kada iznosi sadržaj iskaza navedenog svjedoka u pobijanoj presudi, prvostupanjski sud upravo tako i navodi te povezujući taj iskaz s iskazima ostalih svjedoka, kao i činjenicom da je optuženik u stariju nepoznatu žensku osobu pucao s udaljenosti jedan do dva metra, i prema ocjeni ovog suda, pravilno zaključuje da je optuženik pucao u tu ženu s namjerom da je liši života, a ne radi upozorenja, kako to navodi optuženik u svojoj obrani, a i sada u žalbi. Pritom za opstojnost ovakvog činjeničnog opisa kakav je naveden u izreci prvostupanjske presude nije bilo potrebe za provođenjem kombiniranog balističko-sudsko medicinskog vještačenja jer u konkretnoj situaciji nije odlučno tko je prvi i iz kakvog naoružanja pucao jer se to niti ne navodi u činjeničnom opisu djela za koje je optuženik proglašen krivim. Iskazi svjedoka pa i optuženikova obrana potvrđuju da su pucali i optuženik J. M. i svjedok V. Š., nakon čega je nepoznata starija ženska osoba pala mrtva. Budući da je od kritičnog događaja proteklo u trenutku donošenja prvostupanjske presude gotovo 25 godina, logično je i da se svjedoci više ne sjećaju sa sigurnošću tko je od njihovih suboraca u tom trenutku bio pored njih i tko je imao kakvo naoružanje pa je logično da može doći do odstupanja u njihovim iskazima s kim su se tada kretali, kao i tko je prvi i iz čega pucao, a kako to utvrđuje i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi. Iz tih je razloga prvostupanjski sud pravilno odbio provođenje rekonstrukcije jer je iz iskaza svih ispitanih svjedoka logično zaključio da će i prilikom provođenja rekonstrukcije, uslijed proteka vremena, doći do razmimoilaženja u njihovim iskazima u odnosu na točan položaj tko je gdje stajao. Također, na utvrđenje suda da je optuženik počinio terećeno kazneno djelo nije od utjecaja niti činjenica da je svjedok D. R. u prijateljskim odnosima sa svjedokom V. Š., osobito stoga jer i iz njegovog iskaza proizlazi da su kritične zgođe pucali i optuženik M. i svjedok Š.

Nadalje, pravilno je i potpuno jasno i razumljivo utvrđenje prvostupanjskog suda i da je optuženik pucao u civilnu osobu, jer obrana ničim nije dokazala svoju tvrdnju da su sve civilne osobe u kritično vrijeme bile mobilizirane. Osim toga, iz iskaza svih svjedoka proizlazi da je nepoznata starija ženska osoba bila nenaoružana i da je držala ruke uz tijelo, a kao što to pravilno navodi i prvostupanjski sud, da je i prijetila kakva opasnost, bilo bi za očekivati da se obavi pretraga ženske osobe u trenutku kada je izvedena iz podruma. Osim toga, da je i prijetila kakva opasnost, ista je neutralizirana bacanjem bombe u podrum iz kojeg je ta osoba izvedena. Stoga su neosnovani i optuženikovi žalbeni navodi da je njegovo postupanje moguće promatrati i kroz institut nužne obrane. S tim u vezi treba navesti da niti iz nalaza i mišljenja vještakinje psihijatrice ne proizlazi da bi optuženikovo ponašanje bilo postupanje u nužnoj obrani, s obzirom na to da ona optuženikovo postupanje prilikom pucanja u nepoznatu stariju žensku osobu povezuje prvenstveno s traumatskim iskustvima za vrijeme njegovog cjelokupnog dotadašnjeg ratovanja, a što je moglo dovesti do njegove dekompenzacije te do povećanja paranoidnosti te da je cijela situacija u kojoj se optuženik našao u njemu izazvala afektivnu napetost s dominantnom emocijom straha. Upravo zbog tog afektivnog stanja optuženik je u vrijeme počinjenja djela bio smanjeno ubrojiv, ali ne bitno, što mu je prvostupanjski sud olakotno cijenio.

Stoga, imajući na umu da je prvostupanjski sud pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice, koje žalbenim tvrdnjama nisu dovedene u sumnju, nije osnovana optuženikova žalba zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja (članak 470. stavak 1. ZKP/08.).

U odnosu na žalbe državnog odvjetnika i optuženika J. M. zbog odluke o kazni

Pobijajući odluku o kazni, državni odvjetnik smatra da je prvostupanjski sud precijenio značaj olakotnih okolnosti kod optuženika te je pogrešno smatrao da bi se te okolnosti mogle cijeliti kao osobito olakotne okolnosti, a nasuprot tome je pogrešno smatrao da na optuženikovo strani nema otegotnih okolnosti. Zbog svega navedenog, državni odvjetnik smatra da je kazna izrečena optuženiku J. M. po svojoj mjeri očigledno preblaga.

Premda se optuženik ne žali zbog odluke o kazni, ističe žalbene osnove povrede kaznenog zakona te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog čega je ovaj sud postupio sukladno članku 478. ZKP/08-19.

Ispitujući u povodu žalbi stranaka osnovanost odluke o kazni, ovaj je sud s jedne strane ocijenio da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio okolnosti koje su, u smislu odredbe članka 37. stavka 1. OKZ RH, od utjecaja da kazna po vrsti ili mjeri bude lakša ili teža za počinitelja (raniji život u smislu nedolaženja u sukob sa zakonom, činjenica dugogodišnjeg sudjelovanja u Hrvatskoj vojsci kao primjerenog vojnika u ostalom dijelu njegove vojne karijere bez incidenata, požrtvovnog i savjesnog zapovjednika, višekratnost odlikovanja, činjenica da je otac jednog maloljetnog djeteta, da je u vrijeme počinjenja djela bio životne dobi od samo ... godine te da je bio smanjeno ubrojiv, protek vremena od počinjenja djela kojemu optuženik nije doprinio,) te ih potom pravilno vrednovao kao olakotne. S druge strane, u prvu je državni odvjetnik kada u žalbi smatra da je optuženiku otegotnim trebalo cijeliti činjenicu da je upravo kao profesionalni vojnik počinio predmetno kazneno djelo, lišavajući života nenaoružanu žensku osobu starije životne dobi pred očima pripadnika svoje postrojbe kojima je trebao služiti kao primjer. No, unatoč postojanju ove otegotne okolnosti,

ocjena je i ovog suda da sve utvrđene olakotne okolnosti u svom zbiru predstavljaju osobito olakotne okolnosti koje opravdavaju izricanje kazne ispod zakonom propisane minimalne kazne za kazneno djelo iz članka 120. stavka 1. OKZ RH. No, postojanje otegotne okolnosti ne opravdava izricanje najniže kazne koja se uz ublažavanje može izreći za ovo djelo, nego je kazna zatvora od tri godine, kazna koja je u svemu primjerena okolnostima počinjenja djela, težini i društvenoj opasnosti djela, stupnju krivnje te ličnosti optuženika i može utjecati na optuženika, a i na sve ostale da ne čine kaznena djela i da shvate da je činjenje kaznenih djela pogibeljno, a kažnjavanje počinitelja pravedno. Izrečena kazna sadrži dostatnu moralnu osudu za zlo koje je optuženik počinjenjem djela prouzročio i dostatnu društvenu osudu za počinjenje djela.

Premda je u pravu državni odvjetnik kada u žalbi tvrdi da samo okolnost proteka vremena nije okolnost koja opravdava izricanje kazne zatvora ispod minimalne kazne propisane za ovo kazneno djelo, što bi proizlazilo iz pomalo nespretnog izričaja u prvostupanjskoj presudi, sve navedene i pravilno utvrđene i vrednovane olakotne okolnosti u svom zbiru, kao što je već navedeno, opravdavaju izricanje kazne optuženiku uz primjenu odredaba o ublažavanju kazne iz članka 38. stavka 2. u vezi s člankom 39. stavkom 1. točkom 1. OKZ RH.

Slijedom svega navedenog, nije bilo mjesta za prihvaćanje žalbe državnog odvjetnika, ali niti za još blaže kažnjavanje optuženika.

Budući da žalbe državnog odvjetnika i optuženika J. M. nisu osnovane, to je te žalbe trebalo odbiti kao neosnovane i na temelju članka 482. ZKP/08-19 odlučiti kao u izreci ove presude.

Zagreb, 21. prosinca 2020.

Predsjednica vijeća:
Ana Garačić, v.r.